GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România şi străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:

la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNŢIURILE:

O seriă garmond 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 273. Vinerĭ, 11 (23) Decemvre. 1887.

Braşovŭ, 10 Decemvre 1887.

După ce marele consiliu din Viena a decisŭ sĕ se ia din partea monarchiei austro-ungare mĕsurile „cele mai neapĕrate“ de apĕrare, se nasce de sine întrebarea, carĭ vorŭ fi urmările acestui pasŭ?

Organulŭ prinţului de Bismark „Norddeutsche allg. Ztg.“ dă Austro-Ungariei testimoniulŭ că, împlinindu-şĭ gréua problemă impusă de seriositatea situaţiunei, n'a întinsŭ córda mai tare decâtŭ a fostŭ de lipsă.

Adevĕratŭ, n'a întinsŭ córda prea tare, dér totŭ a întins'o şi în acestŭ faptŭ culminéză importanţa paşilorŭ întreprinşĭ cu cuvenita precauţiune.

Ce va urma după tóte aceste?

Două suntŭ posibilităţile, ce se potŭ prevedé: Rusia póte sĕ înceteze cu înarmările, atuncĭ buna pace va puté fi mai uşorŭ restabilită, dér Rusia póte sĕ şi continue cu concentrările, atuncĭ şi Austro-Ungaria va fi constrînsă sĕ întindă mai multŭ córda.

Efectele cele mai simţibile ale acestei încordărĭ se manifestă deja de pe acum în marea îngrijire şi nelinişte ce a cuprinsŭ cercurile financiare şi economice ale monarchiei.

Este clarŭ, că décă o asemenea stare de înarmare va dura mai lungŭ timpŭ, esistenţa materială a popórelorŭ monarchiei va fi în gradulŭ celŭ mai mare ameninţată, căcĭ chiar şi numai mĕsurile cele mai neapĕrate vorŭ înghiţi multe milióne, şi décă vorŭ mai urma póte nouĕ mĕsurĭ, vorŭ fi ameninţate cu dărăpănare puterile financiare şi economice ale împĕrăţiei habsburgice.

Asemenea considerante aduce înainte şi fóia nemţéscă a guvernului ungurescŭ când ḑice: „In conferinţele miniştrilorŭ ce s'au ţinutŭ acum în Viena érăşĭ s'au decisŭ a se face cheltuielĭ pentru pregătirĭ militare. Aceste cheltuielĭ suntŭ deocamdată restrînse, dér ar fi o nebună sinamăgire, décă amŭ crede, că acum nu vomŭ mai avé sĕ aducemŭ jertfe pentru apĕrarea nóstră. Fără în curêndŭ, chiar de nu ar fi în ajunŭ rĕsboiulŭ, se va apela din nou la forţele materiale ale popórelorŭ Austro Ungariei. Dér cine ar puté susţiné, că nu va fi atinsă marginea putinţei de prestare a acestorŭ popóre, înainte de ce amŭ scăpa de necesitatea de a lua în continuu contra-mĕsurĭ militare, şi *câtŭ timpŭ vomŭ puté noi suporta acéstă luptă de concurenţă?*“

„Nu scimŭ“, continuă numita fóiă „câtŭ timpŭ potŭ suporta finanţele Rusiei de a sta la graniţe înarmată până în dinţĭ, dér scimŭ, că ca putere agresivă ea îşĭ póte alege liberŭ ocasiunea şi momentulŭ de a face rĕsboiu, că prin urmare este în posiţiune, de a puté aştepta şi în acelaşĭ timpŭ a ne silĭ totŭ la nouĕ cheltuielĭ, care ar trebui sĕ aducă cu sine necondiţionatŭ dărăpănarea financiară. Putemŭ sĕ suportămŭ o asemenea temporisare?“

Şi décă ar fi vorba numai de efectele financiare, ar merge cum ar mai merge, adauge „Pester Lloyd“. Dér i-se pare că guvernulŭ din Petersburgŭ cu sistemulŭ sĕu de a provoca pe jumătate şi de a molcomĭ pe jumătate împreună unŭ calculŭ politicŭ departe bătătorŭ. Nu e probabilŭ că Rusia se va arunca orbişŭ în baionetele falangei ligei centrale europene, înse nicĭ o constelaţiă europénă nu oferă garanţia că va dura în eternitate pacea. Vr'unulŭ dintre factorii ligei de pace póte cu timpulŭ sĕ fiă redusŭ séu slăbitŭ în lucrarea sa actuală şi atuncĭ póte urma unŭ procesŭ de discompunere, care va favorisa orice invasiune inimică.

Se póte, ḑice fóia peştană, ca bărbaţii, carĭ au redicatŭ imperiulŭ germanŭ, sĕ închidă aḑĭ mâne ochiĭ, căcĭ suntŭ fórte înaintaţĭ în vêrstă, „şi óre atuncĭ nu se va face nópte în Germania şi nu vor fi ḑorii ḑilei pentru antipoḑii imperiului germanŭ şi nu va vedé atuncĭ Rusia sosindŭ ḑiua care sĕ rialiseze planurile ei de multŭ nutrite?“

Face unŭ rĕu complimentŭ Germanilorŭ „Pester Lloyd,“ când susţine că va fi nópte în Germania, décă vorŭ închide ochiĭ împĕratulŭ Wilhelm, Moltke ş. a., dér acésta nu importă în casulŭ de faţă, ci este de mare însemnătate, că fóia guvernului ungurescŭ conchide din tóte aceste că trebue sĕ se întreprindă în curêndŭ *o acţiune diplomatică conscia de ţinta ei şi energică* spre a face sĕ se hotărască lucrurile la unŭ felŭ.

Punêndŭ părerea ḑiarului ungurescŭ lângă aceea a ḑiarelorŭ germane, găsimŭ că sémĕnă unele cu altele ca ou cu ou. Trebue sĕ credemŭ dér, că în Berlinŭ şi în Pesta se prevede casulŭ unei ofensive din partea Austro-Ungariei. Nu scimŭ décă şi în Viena se împărtăşescŭ vederile aceste întocmai, vedemŭ înse că opiniunea publică se pregătesce şi acolo pentru tóte eventualităţile. Şi într'asta culminéză seriositatea situaţiunei actuale politice.

Conferinţele militare din Viena.

Cetimŭ în „Pester Lloyd“ de Lunĭ séra:

Zace în natura lucrului, ca asupra acelorŭ desbaterĭ fórte importante, ce se ţinŭ în Viena, sĕ nu ajungă nimicŭ în publicitate, afară de ce e visibilŭ pentru tótă lumea... De altmintrelea cu totulŭ secrete nu se potŭ ţinea unele amĕrunte, şi amŭ puté avertisa înainte, ca sĕ nu se alarmeze publiculŭ décă *unulŭ séu altulŭ din aceste amĕrunte se va face cunoscutŭ în ḑilele acestea.* Décă unele *direcţiunĭ de căĭ ferate inspecteză cu deamĕruntulŭ materialulŭ culantŭ* (vagónele) *ce le stă la disposiţiune*, pentru ca în casŭ când în vre-unŭ momentŭ ar fi sĕ li se pretindă mĕsurĭ estraordinare *pentru scopurĭ militare*, sĕ pótă corĕspunde repede acestorŭ pretenţiunĭ, — orĭ décă unorŭ *oficerĭ de reservă li se trimite ordinulŭ a'şĭ regula astfelŭ afacerile, ca după primirea unui altŭ ordinŭ sĕ se pótă presenta în timpŭ de 48 de ore la corpŭ*, acestea suntŭ consecinţe de sine înţelese ale principiului, d'a fi gata pentru tóte casurile, dér încă nu suntŭ semne, că în adevĕrŭ trebue sĕ vină lucrulŭ la conflictŭ.

Nu cumva asta-i o pregătire a publicului pentru o apropiată mobilisare?

Trupele dela graniţă ale celor trei împĕrăţii.

Ḑiarulŭ berlinesŭ „Post“ asémĕnă după datele oficiale publicate numĕrulŭ trupelorŭ în ţinuturile dela graniţă.

Austria are, după acésta calculaţiă, în Galiţia 2 corpurĭ de armată, 4 divizii de infanteriă, 2 divizii de cavaleriă, 54 escadróne, 22 baterii de câmpŭ, 4 baterii călăreţe de munte.

Germania posede în provinciile Prusia, Posen şi Silesia $3^1/_2$ corpurĭ de armată, 7 divizii de infanteriă, 1 diviziă de cavaleriă, 5 brigade de cavaleriă, 106 bataliόne, 95 escadróne, 60 baterii de câmpŭ, 9 baterii călăreţe de munte.

Unindŭ aceste trupe din ambele state de mai susŭ arŭ da $5^1/_2$ corpurĭ de armată, 11 divizii de infanteriă, 3 divizii de cavaleriă, 5 brigade de cavaleriă singuratice, 165 bataliόne, 149 escadróne, 82 baterii de câmpŭ şi 13 baterii călăreţe de munte.

Rusia posede faţă cu aceste trupe în ţinuturile militare Vilna, Varşovia, Kiew $8^1/_2$ corpurĭ de armată, 20 divizii de infanteriă, 10 divizii de cavaleriă, o brigadă de cavaleriă singuratică, 336 bataliόne, 249 escadróne, 120 baterii de câmpŭ, 20 baterii călăreţe.

Plusulŭ pe partea rusĕscă este prin urmare de 3 corpurĭ de armată, 9 divizii de infanteriă, 5 divizii de cavaleriă, 171 bataliόne, 100 escadróne, 38 baterii de câmpŭ, 7 baterii călăreţe.

Francia şi situaţiunea europénă.

„Pol. Korr.“ e informată din Paris, că guvernulŭ francesŭ a hotărîtŭ, în faţa neliniştei ce domnesce în Europa, sĕ nu se încurce nicăerĭ în afară de Europa, şi sĕ-şĭ păstreze libertatea de acţiune, pentru ca sĕ pótă consacra tóte puterile Franciei apĕrărei teritoriului ei şi posiţiunei sale de mare putere.

„Novoje Vremja“ publică o scrisóre a generalului Boulanger adresată deputatului din Corsica de Suvini. Scrisórea i a trimes'o fóiei ruse corespondentulŭ ei din Paris. Deputatulŭ Suvini îmbiă generalului Boulanger mandatulŭ sĕu de deputatŭ, dér generalulŭ îlŭ refusă scriindu-i între altele:

Ce mĕ privesce pe mine, simţŭ venindŭ din afară furtuna, care va amuţi tóte certele interne. *Este rĕsboiulŭ într'unŭ viitorŭ apropiatŭ* şi în acéstă ḑi nu vreu sĕ fiu silitŭ a'mĭ căuta sabia mea uitată în vre-unŭ unghiu, deórece Francia va avé trebuinţă de toţĭ generalii sĕi şi pentru momentŭ va uita pe toţĭ deputaţiĭ sĕi. De aceea, orĭ ce ar veni, nu voiu părăsi armata. Când acum câteva ḑile am simţitŭ tóte intrigile ţĕsute contra mea, am fostŭ silitŭ sĕ uitŭ regulele disciplinei mute şi cu o dătătură din umĕrŭ sĕ reducŭ totulŭ la loculŭ sĕu. Nu'mĭ pare rĕu de acésta, dér fiindŭ că s'a întêmplatŭ, am devenitŭ érăşĭ simplu soldatŭ şi în faţa situaţiunei seriόse de aḑĭ voiu preferi acestŭ titlu tuturorŭ celorlalte. Sunt convinsŭ, că m'aĭ înţelesŭ; în casŭ când ar fi sĕ-mĭ rĕspunḑĭ ca ultimŭ argumentŭ, că eu, deputatŭ aḑĭ, aşŭ puté deveni mâne érăşĭ generalŭ, décă rĕsboiulŭ ar isbucni, atuncĭ îţĭ replicŭ, că unŭ generalŭ, care vrea sĕ fiă demnŭ de o comandă, nu sĕ cade se părăsĕscă nicĭ unŭ momentŭ acea scóla de comandă, care se numesce armată

SCIRILE ḐILEI.

„Kolozsvar“ scrie: „In comuna *Ghirocŭ* din comitatulŭ *Timişórei* s'a alesŭ de preotŭ gr. or. Trifŭ Petcu, care voise sĕ-şĭ ia de nevastă o ungurόică de confesiunea romano catolică. Episcopulŭ gr. or. din Aradŭ, Ioanŭ Meţianu, n'a voitŭ înse sĕ sânţĕscă pe Petcu şi i-a denegatŭ intrarea în oficiu până când alésa lui nu se va întórce la confesiunea gr. or. Alésa lui Petcu s'a întorsŭ la confes. gr. or. şi episcopulŭ Meţianu a trimisŭ pe protopopulŭ Ioanŭ Domşa la faţa locului în Ghirocŭ pentru ca sĕ întrebe pe alegĕtorĭ, décă se ţinŭ de alegerea făcută. Alegĕtorii se aflau la sosirea lui Domşa tocmai în biserică în causa unui sinodŭ parochialŭ. Adunarea n'a voitŭ nicĭ măcarŭ sĕ asculte cuvintele lui Domşa, ci au începutŭ a striga câtŭ le lua gura: „Nu ne trebue nouĕ femeă de Ungurŭ!“ Din causa sgomotului asurḑitorŭ Domşa n'a pututŭ sĕ ia cuvêntulŭ. Petcu cu partida sa a trebuitŭ s'o ia la sănĕtósa din biserică, deórece mulţimea furiόsă începù a se întórce asupra lui, ameninţându'lŭ cu loviturĭ. S'a născutŭ chiar şi bătaiă, mai mulţĭ inşĭ au fostŭ aruncaţĭ afară din biserică, n'au lipsitŭ nicĭ spargerĭ de capete şi sdrobiturĭ de nasurĭ. Devisa lorŭ era neîncetatŭ acésta: „Nu ne trebue femeă de Ungurŭ!“ — Presupunêndŭ că adevĕrate suntŭ acestea, întrebămŭ pe Kulturegyletiştii dela »Kolozsvar«: cum credŭ ei sĕ maghiariseze în astfelŭ de împrejurărĭ?

—x—

Ministrulŭ ungurescŭ de interne, la învitarea ministrului de honveḑĭ, a învitatŭ tóte municipiile sĕ trimită până la 15 Ianuarie 1888 neconditionatŭ *listele acelorŭ glotaşĭ*, carĭ fiindŭ în serviciulŭ publicŭ trebuescŭ scutiţĭ de serviciulŭ glótelorŭ.

—x—

In *Pesta* s'a ţinutŭ adunarea generală a *reuniunei de maghiarisare* din Ţéra ungurĕscă sub preşedinţa viceprimarului Serloczy (fostŭ Gamperl.) Acesta a ţinutŭ o vorbire, în care spuse că Budapesta s'a maghiarisatŭ! Unŭ Chinezŭ póte că ar crede. Mai departe s'a decisŭ sĕ facă a intra în reuniune notarii comunalĭ şi sĕ róge pe proprietarii de pămêntŭ ai comunelorŭ de limbă germană dimprejurulŭ Budapeştei, între carĭ se află *archiducele Iosifŭ*, contele Ludw. Tisza, br. Desid. Pronay.

contele Kamillo Karatsonyi, Alex. Vigyazo etc., *ca sĕ mai aducă jertfe pentru maghiarisarea acestorŭ comune.* Isprava va fi, după cele isprăvite până acum, că comunele vorŭ rĕmâné totŭ germane, ba póte că vorŭ deveni și mai germane, deórece n'au nicĭ cea mai mică înclinare către maghiarisare.

—x—

In nóptea de Marțĭ spre Mercurĭ *au arsŭ în Sibiiu* 6 edificii economice cu multe provisiunĭ de nutrețŭ. Edificiile și parte din provisiunĭ, tóte ale unui proprietarŭ; erau asigurate.

—x—

Regele României a rĕspunsŭ *Marelui duce Nicolae alŭ Rusiei,* la telegrama de felicitare pentru a decea aniversare a luărei Plevnei, prin următórea telegramă: „Am primitŭ la masă amabila depeșă a Alteței Vóstre Imperiale. Am comunicat'o oficerilorŭ presențĭ. Suntemŭ profundŭ atinșĭ de acéstă probă de grațiósă atențiune și de amiciția. Amŭ bĕutŭ in sănĕtatea vóstră și mulțămescŭ sincerŭ grenadirilorŭ că șĭ-au adusŭ aminte, că Românii au împărțitŭ frățesce gloria și periculele înaintea Plevnei. Armata mea se alătură la mine pentru a adresa cele mai bune urărĭ gloriósei armate ruse.“

—x—

In viitorulŭ bugetŭ alŭ *ministeriului românŭ de rĕsboiu* s'a prevĕdutŭ crearea a șése baterii nouĕ de artileriă, necesare pentru complectarea regimentelorŭ 1, 2, 3 și 4 de artileriă, care trebue sĕ aibă 8 baterii. Materialulŭ necesarŭ e deja gata in arsenalulŭ armatei.

—x—

Colonelulŭ bulgarŭ Trotchoff a trecutŭ prin Bucurescĭ în drumŭ către Austria, însărcinatŭ fiindŭ cu o *misiune pentru prințulŭ Ferdinand alŭ Bulgariei.*

Literatură. Primimŭ următórea: *Invitare de prenumerațiune* la »**Cuvêntărĭ bisericescĭ și funebralĭ,** Tomulŭ II. Indemnatŭ de sprijinulŭ, ce l'am avutŭ cu edarea Tomului I. alŭ „Cuvêntărilorŭ bisericescĭ și funebralĭ, m'am hotăritŭ a deschide prin acésta abonamentŭ și l'a Tomulŭ alŭ II-lea, care va apăré nesmintitŭ în 15 Februarie 1888 v., se înțelege, décă voiu fi asiguratŭ prin abonamente. Tomulŭ alŭ II-lea va conținé 22 de cuvêntărĭ. Prețulŭ unui exemplarŭ e: 1 fl. v. a. cu porto, solvitŭ la adresa mea înainte până la Ianuarie st. v, 1888. Exemplare neprenumĕrate nu se vorŭ tipări.

Kétegyhaza, 23 Noemvre 1887.

Iosifŭ Ioanŭ Ardeleanŭ
Parochŭ românŭ gr. or. în Kétegyháza
(comit. Békés.)

Blașŭ, 15 Decemvre 1887.

Domnule Redactorŭ! Cu tóte că noi, Românii, peste totŭ dicêndŭ trăimŭ în masse destulŭ de compacte și prin urmare în privința acésta ne aflămŭ într'o situațiune destulŭ de favorabilă pentru a ne puté ajutora reciprocŭ; cu tóte că suntemŭ cu toții pĕtrunșĭ de lipsa unei comune conlucrărĭ contra esploatărilorŭ din partea străinilorŭ; cu tóte că ruina nóstră pe terenulŭ economicŭ mai vĕrtosŭ, din di în di își ia mai marĭ dimensiunĭ; și în fine, cu tóte că până la evidență se constată și se simte efectulŭ păgubitorŭ alŭ ruinei nóstre materiale pe tóte terenele: noi tocmai în direcțiunea acésta economică ne aflămŭ câtŭ se póte mai desbinațĭ. Nu s'a făcutŭ până acum aprópe nimicŭ pentru consolidarea nóstră pe terenulŭ acesta. Ni se dice, ce-i dreptŭ, și fără încetare suntemŭ îndemnațĭ din partea ómenilorŭ noștri, sĕ îmbrățișămŭ comerciulŭ și măestria, sĕ înaintămŭ industria națională, și alte vorbe frumóse de feliulŭ acesta, Durere însĕ, că acestea suntŭ numai vorbe; încuragiarea prin vorbe este bună, dér nu ajută nimicŭ. Noi avemŭ lipsă sĕ fimŭ încuragiațĭ prin fapte.

Ce ne folosescŭ nouĕ cuvintele însuflețitóre ale inteligenței nóstre, ca sĕ îmbrățișămŭ comerciulŭ, industria etc., décă puținii comercianțĭ și industriașĭ românĭ, ce 'i avemŭ, se vĕdŭ, chiar în mijloculŭ ómenilorŭ lorŭ, descuragiațĭ, dațĭ uitărei și aprópe cu totulŭ părăsițĭ de ai lorŭ în lupta de esistență contra „gheșeftarilorŭ“ străinĭ?

Abia vĕdurămŭ și noi odată ridicându-se unŭ glasŭ în colónele acestui organŭ naționalŭ pentru sprijinirea comercianțilorŭ și industriașilorŭ românĭ din opidulŭ nostru în specialŭ, dér nu trecŭ multŭ și étă că (în Nr. 247) unulŭ din inteligenții noștri se și grăbesce a nĭ o spune verde în față, că ne vorŭ sprijini, *décă marfa comercianțilorŭ străinĭ nu va fi mai rea ca a nóstră!!!*

Apoi, domnilorŭ, nu așa ațĭ disŭ d-vóstră când ne-ațĭ îndemnatŭ sĕ îmbrățișămŭ comerciulŭ și industria. Ne-ațĭ disŭ atuncĭ, sĕ îmbrățișămŭ aceștĭ ramĭ economicĭ, pentru ca sĕ vĕ scutimŭ de a da banii în mânĭ străine. Vĕ ținețĭ d-vóstră de ceea ce ațĭ disŭ? — Nu!

Permită-mĭ onorabila inteligență din Blașŭ, căcĭ despre acésta e vorba în casulŭ de față, a i-o spune, că fórte mare parte din ea nu e nicĭ decum consecventă în atitudinea ei față cu noi.

Suspiționarea, că marfa nóstră ar fi mai inferióră în calitate, orĭ mai scumpă decâtŭ marfa streinilorŭ, și că prin urmare împrejurarea acésta ar fi causa că mare parte din cumpărătorii românĭ ne încunjură prăvăliile nóstre: e chiar numai vorbă gólă, dér ofensătóre pentru noi, negustorii românĭ din Blașŭ. Căcĭ décă în adevĕrŭ ar fi așa, și décă publiculŭ românŭ în adevĕrŭ ar avé voință a ne sprijini, n'ar avé motivŭ de a se plânge contra presupusei lăcomii din partea nóstră, căcĭ décă noi, negutătorii românĭ de acum ai Blașului, nu amŭ merita sprijinulŭ conaționalilorŭ noștri, de sigurŭ puțină ocasiune amŭ avé de a abusa de acestŭ sprijinŭ, pentru-că în scurtă vreme s'ar afla alțĭ negutătorĭ românĭ, ca sĕ ne facă concurență.

In realitate însĕ nu așa se întêmplă. Comerciulŭ românŭ în Blașiu stagnéză grozavŭ, în timpŭ ce comercianții străinĭ prosperéză și se înmulțescŭ: semnŭ că în pungile lorŭ mergŭ banii Românilorŭ.

Grăbescŭ însĕ a accentua, că nu este marfa străinilorŭ din opidulŭ nostru nicĭ mai bună, nicĭ mai eftină, ci numai o nenorocită deprindere de a intra în prăvăliile acelora îi face pe ómenii noștri a privi adeseorĭ marfa lorŭ cu ochĭ mai bunĭ decâtŭ pe a nóstră. N'așĭ puté dece însĕ, că décă publiculŭ din părțile acestea, care altcum este curatŭ românŭ, ne-ar sprijini cu adevĕrată seriositate, n'am puté dóră sĕ facemŭ și mai multŭ în favorulŭ cumpărătorilorŭ noștri, căcĭ la totŭ casulŭ mai multă tragere de inimă avemŭ noi ca Românĭ, față de Românĭ, decâtŭ negutătorii streinĭ față de ei.

Pentru ca sĕ putemŭ însĕ ajunge la resultatulŭ acesta, atâtŭ de doritŭ de noi, pentru ca sĕ putemŭ și noi avé unŭ comerciu și industriă românéscă, e de lipsă mai întâiu de tóte ca publiculŭ românŭ sĕ se grupeze mai multŭ în jurulŭ nostru în ceea ce atinge afacerile negutătorescĭ, ér cu esemplu în acéstă privință suntemŭ îndreptățițĭ — credŭ eu — a aștepta sĕ premérgă chiar inteligința nóstră, care ne-a îndemnatŭ la îmbrățișarea acestei carierĭ, căcĭ altfelŭ asupra ei cade totŭ blamulŭ.

Unŭ negutătorŭ românŭ.

Datorințele bunului învĕțatorŭ ca educator.

— Studiu pedagogicŭ. —

Prima și totodată cea mai de căpetenia datorință a bunului învĕțătorŭ — ca educatorŭ — este:

I. Sĕ fiă pruncilorŭ concredutĭ grijei sale unŭ tată adevĕratŭ!

Acésta este de a se înțelege așa, că învĕțătorulŭ sĕ se pórte față de pruncĭ astfelŭ, încâtŭ aceștia sĕ arăte acelașŭ respectŭ, aceeașĭ alipire și încredere față de învĕțătorŭ, ca și de părinții lorŭ.

a) Părintele este și rĕmâne în cerculŭ familiei sale cea mai de frunte și mai însemnată persónă. Copiii sĕi sciu — pentru că ei se convingŭ în fiă-care di despre aceea — cum că *elŭ îi iubesce*; și pentru aceea și ei *îlŭ iubescŭ!*

Cu acéstă iubire însĕ este împreunatŭ unŭ »ce«, pe care noi îlŭ numimŭ „respectŭ“ Celŭ puținŭ așa caută sĕ fiă! Copilulŭ simțesce și recunósce pre părintele sĕu de *„capŭ alŭ familiei“*, de *„dătătorŭ de poruncĭ«*; de *„supremŭ judecătorŭ“*, în scurtŭ: îi recunósce demnitatea sa!

Invĕțătorulŭ elementarŭ caută sĕ nisuéscă, ca sĕ'șĭ câștige față de pruncĭ acestŭ respectŭ; și pentru aceea trebue nu numai sĕ jóce unŭ rolŭ de părinte, ci elŭ trebue într'adevĕrŭ sĕ fiă pentru școlarii sĕi părinte! Copilulŭ, în întréga purtare a învĕțătorului, trebue sĕ găséscă prototipulŭ unui părinte bunŭ, adecă: *învĕțătorulŭ caută sĕ arate pre părinte într'unŭ adevĕratŭ amestecŭ de iubire și seriositate, când e vorba de laudă orĭ admoniare, de certă orĭ pedépsă, de îndemnare spre activitate orĭ încuragiare* etc.

Nu cumva sĕ cugețĭ, iubite învĕțătorule, cum că ar fi cu neputință sĕ'țĭ însușescĭ unŭ „caracterŭ de părinte!« Nu! Acésta o poțĭ face, décă vreĭ, numai sĕ te scii stima însu'țĭ pre tine, și unde ți-se dă ocasiune, sĕ studiezĭ modele de părințĭ!

b) Décă te arețĭ tu copiilorŭ ca unŭ părinte blândŭ și dreptŭ și, décă dênșii observă după cuvintele tale și tonulŭ tĕu, cum-că tu tractezĭ bine cu dênșii; décă pentru tine unŭ copilŭ fiă avutŭ, fiă sĕracŭ, frumosŭ orĭ uritŭ, atâta prețuesce câtŭ și altulŭ: *atuncĭ vei câștiga îndată inima micuților.*

Nu e împreunatŭ, iubite învĕțătorule, cu vre o greutate modulŭ d'a câștiga alipirea micuțilorŭ! Nu! inimile lorŭ suntŭ moi și îndată primescŭ o altă formă; mânile lorŭ suntŭ ușorŭ mișcătóre și cu dragŭ se întindŭ spre tine; ochii lorŭ suntŭ mai inocențĭ, decâtŭ însa'șĭ inocența și privescŭ spre tine blândŭ și dulce.

Acéstă alipire a micuțilorŭ față de învĕțătorulŭ lorŭ este unulŭ dintre fenomenele cele mai importante din viéța dăscăléscă, carele rĕsplătește fiă-care picurŭ de sudóre, fiă-care durere de peptŭ, și este unŭ isvorŭ de recreațiune!

c) Copilulŭ recunósce din momentulŭ, când începe a cugeta, câtŭ de cu dragoste și câtŭ de frumosŭ se pórtă părintele sĕu față de dênsulŭ. Elŭ simțesce și, după ce în dênsulŭ nu esistă conceptulŭ falsității, se naște în pruncŭ o încredere nemijlocită față de părintele sĕu. Se apropiă de elŭ cu tóte pornirile, cu tóte rugările, cu tóte dorințele, fiă marĭ, fiă micĭ. Lui îi dradéză tóte greșelele sale și speréză iertare; lui i-se tânguesce pentru órecare neajunsŭ, carele s'a născutŭ din propriŭ sa nesocotință, seu dóră alții i l'au pregătitŭ... și speréză compătimire orĭ protejare; p'alŭ sĕu părinte îlŭ întrébă de sfatŭ, îlŭ rógă de povețe, ba chiar îlŭ introduce în micele sale misterii.

Ca învĕțătorĭ elementarĭ, noi căută sĕ nisuimŭ a câștiga acéstă încredere a pruncilorŭ... și o câștigămŭ așa: décă suntemŭ pentru școlarii noștri „părințĭ.“

Trebue déră sĕ ne nevoimŭ, ca pruncii sĕ se apropie de noi nejenațĭ și fără sfiélă, adică: sĕ nu ascundă nimicŭ de noi.

FOILETONU.

„PĂRINȚII PATRIEI“.

— Epopeă —

1. Pre representanții țĕrei și alegerile lorŭ,
Controversa voiu descrie dintre *domnĭ,* dintre *poporŭ.*

Musă scumpă, pré iubită, ce sĕ fiă causa óre,
Că esistă între dênșii controversă durătóre?
De ce óre in principii și'n părerĭ ei nu convinŭ,
Și țéra sĕ o conducă la alŭ ei comunŭ destinŭ?
Pentru ce *domnii* și *proștii* nu trăescŭ în armoniă?
Domnii cei marĭ și poporulŭ bine trebuie sĕ sciă,
Cum că unii fără alții nu potŭ sĕ trăiéscă'n țéră;
Pentru ce dér între dênșii concordia este rară?
Spune'mĭ Musă pré iubită, spune'mĭ, te rogŭ cu ardóre.
Causele-ăstorŭ controverse unde'șĭ au isvorulŭ óre?

Este'n capitala țĕrei unŭ edificiu galantŭ,
Ce după estensiune nu pré este impo-antŭ,
Dér e plinŭ de strălucire, plinŭ de pompă și de gală,
Cu atâtŭ e mai brilantă mărirea'i spirituală!
Altcum acestŭ edificiu „Casa țĕrei«*) îlŭ numescŭ,
Și e mândră astă casă, póte fi palatŭ regescŭ.
Óre! ómne, astă casă, până ce s'a ridicatŭ,
Câte colibĭ pulverióse dela sate-a dĕrîmatŭ?...
Șĭ-apoi astă casă a țĕrei ce cu mult gustŭ e ornată,
Óre ce menire are, spre ce scopŭ e destinată?
Menirea-i este sublimă și scopulŭ e lăudatŭ:
Acolo s'adunŭ părinții patriei sĕ țină sfatŭ.
Acolo țină ei consiliu și a țĕrei prosperare
Acolo se făuresce cu o diligință mare....
Așțĭ părințĭ ce toțĭ cu toții lucréză pentru poporŭ,
La jumĕtate de miiă se urcă numĕrulŭ lorŭ;
Fii suntŭ de nații diverse, de varii religiunĭ,
Nu convinŭ nicĭ în principii și'n a lorŭ discusiunĭ
Predomnescŭ păperĭ diverse, mulțĭ au separatŭ destin·
Dér în o condițiune toțĭ cu toții îșĭ convinŭ:
Adecă făr' osebire suntŭ galanțĭ și domnĭ cam marĭ,
Toțĭ suntŭ din cercurĭ inalte, nobilĭ și proprietarĭ.
Și nicĭ unulŭ dintre dênșii nu'i încălțatŭ cu opincĭ;
Totŭ insulŭ are diurnă, pe di florinĭ câte cincĭ.
E dreptŭ c'acéstă diurnă prin operația primă
O sumă pré colosală resultatulŭ îșĭ esprimă;
Dér ce este însĕ dênsa pre lângă asemĕnare
Cu sume de mii și sute? O prinsóre ce dispare
Ca'n Oceanŭ. Unŭ matematicŭ aflas'ar óre in lume,
Sĕ pótă perfectŭ esprime prin numĕrŭ acele sume,
Ce directe-indirecte vinŭ din contribuțiune,
Care le jertfesce țéra pentru constituțiune?
Incepêndŭ cu demnitarii cei marĭ de posițiune
Strălucită și înaltă, s'ar nasce-o confusiune,
De-amŭ voi sĕ numimŭ tóte funcțiunile din țéră,
O! Acéstă încercare ar fi grea și temerară!
Și'n tóte-aceste oficii câțĭ diregĕtorĭ marĭ, micĭ,
Prin numĕrŭ certŭ și anume déc'ai voi sĕ'i esplicĭ,
Ai începe o lucrare zadarnică, desperată,
Care-ar fi cu multŭ mai mare, mai grea, mai întortocată,
Decâtŭ care au avut'o Danaidele vestite
Trebuindŭ sĕ pórte apa în nesce buțĭ găurite.
Spunemŭ déră prin urmare preste totŭ in generalŭ,
— Sĕ ne spună cine póte hotărîtŭ și specialŭ, —
Câte oficii ilustre, câțĭ înalțĭ diregĕtorĭ,
Ajungêndŭ pĕn' josŭ în urmă la sătescii servitorĭ:
Toțĭ tragŭ léfă și diurnă cu rangu'n proporțiune,
Din acelŭ isvorŭ alŭ țĕrii numitŭ: contribuțiune,
Care trebue s'o verse țéra 'ntrégă'n visteriă;
Lucru naturalŭ, firesce, altcum nu póte sĕ fiă.
Țéra are lipsă mare de diregĕtorĭ, vedĭ bine,
Carii sĕ-o guverneze, sĕ conducă-a ei destine.
Onórea, averea, viéța bieților locuitorĭ,
Arŭ fi rĕu periclitate fără de diregĕtorĭ,
Ba ar fi o barbariă ce nicĭ nu se póte spune,
Ar domni forța brutală șĭ-o tristă confusiune.
Intelépta Provedință a dispusŭ după dreptate,
Ca sĕ fiă unii ómenĭ provĕdutĭ cu potestate.
Carii sĕ apere țéra fiindŭ unițĭ în comunŭ,
Și astfelŭ sĕ o conducă la scopulŭ ei oportunŭ.
Acei diregĕtorĭ déră avêndŭ acéstă onóre,
Au și datorința sfântă ca sĕ țină în vigóre
Pacea și ordinea bună, pentru binele comunŭ,
Au sĕ fiă dreptĭ și solidĭ, sĕ dĕie esemplu bunŭ;

*) Parlamentulŭ, dieta.

Prima nóstră datorință este așadéră, ca sĕ deștep tămŭ și câștigămŭ încrederea elevilorŭ; ér noi prin acésta nu facemŭ altceva nimicŭ, decâtŭ aceea, ce face economulŭ: înainte d'a sĕmêna, eŭ ară!

„Déca ar fi după mine, dice dascălulŭ nemțescŭ Francisc Wiedemann, în minunatulŭ sĕu opŭ „Lehrer der Kleinen," eu așĭ întroduce între mine și scolarii mei pre gingașulŭ „tu" și „tu". — Asta, iubițilorŭ învĕțătorĭ, mĭ-o închipuescŭ eu a fi ceva fórte plăcutŭ și atrăgĕtoriu. Și ar strica óre acésta micilorŭ ómenĭ? De feliu nu! Sĕ privimŭ numai în Tirolŭ, unde frumosulŭ „tu" a pĕtrunsŭ în tóte încăperile și în tóte păturile societății!

II. Invĕțătorulŭ elementarŭ caută sĕ fie pruncilorŭ (scolarilorŭ sĕi) și o mamă adevĕrată!

O adevĕrată mamă scie, căcĭ trebue sĕ scie, câtă grijă, câtă ostenélă și câtă resignațiune se poftesce la crescerea unui copilŭ! Și chiar din acéstă pricină ea esercită cea mai delicată grijă asupra pruncului sĕu. Ea nisuesce a-lŭ feri de totŭ réulŭ; a abate periculele dela dênsulŭ; într'unŭ cuvêntŭ: are pentru tóte slăbiciunile și lipsele lui unŭ ochiu atentŭ și o paciință neînfrânată.

Acéstă grijă maternă nu trebue sĕ lipséscă nicĭ unui învĕțătorŭ elementarŭ. Și acésta cu atâtŭ mai vêrtosŭ, cu câtŭ micuțulŭ poporŭ, când ese din casa părintéscă și intră în scóla *„cea străină"*, e în multe priviuțe într'adevĕrŭ neîndemânaticŭ! Ionŭ nu-șĭ póte pune pălăria în cuiu; Petru nu-șĭ póte întocmi curelele opincilorŭ; George nu-șĭ póte desbrăca surtuculŭ; Teodorŭ nu și-lŭ póte îmbumba și a. m. d.

De multe orĭ pruncii plângŭ numai din aceste cause. Aicĭ déră trebue învĕțătorulŭ sĕ védă și sĕ ajute! De altădată pruncii au necesitățĭ omenescĭ (sĕ nu ne jenămŭ de locŭ, căcĭ totulŭ aparține la lucru.) Décă unŭ scolarŭ se cere afară, învĕțătorulŭ caută sĕ-lŭ întrebe, décă póte singurŭ sĕ se ajute (la desbrăcatŭ)? Décă nu — atuncĭ îi dă unŭ copilŭ mai bĕtrânŭ — ca ajutorŭ!

Cu deosebire însĕ în primele sĕptĕmânĭ de scólă învĕțătorulŭ trebue sĕ ia în deosebită considerare necesitățile trupescĭ ale pruncilorŭ! Căcĭ de multe orĭ scolariulŭ din sfiélă nu cutéză a'șĭ cere voiă sĕ mérgă afară, chiar de-ar că o sĕ se rĕstórne lumea cu „furca'n susŭ«. Nevoia lui însĕ d'a merge afară o poțĭ observa, iubite invĕțătorule, din neliniștea sa și chiar din trăsăturile feții.

Nepurtarea de grije în aceste casurĭ conduce nu numai la neplăcerĭ învederate, ci și la unŭ rĕu seriosŭ. Cu deosebire însĕ etatea dela 6—7 anĭ este perioda multorŭ desvoltărĭ fisice, și de aceea e dispusă spre multe morburĭ, ce iau o înfățișare multŭ-puținŭ dramatică. O palóre orĭ o înroșire anormală a feții o asudare fără de causă esternă, o ațițare anumită orĭ aplicarea spre somnŭ a cutăruia școlarŭ, trebue îndată sĕ se ia în seriosŭ!

Afară de susŭ pomenitele casurĭ mai suntŭ încă multe altele privitóre la sănĕtate, asupra cărora învĕțătorulŭ trebue sĕ aibă o deosebită atențiune, deórece școlarii suntŭ de natură prea fragedă și neesperțĭ. Așa d. e. unulŭ dintre cele mai marĭ rele este: aședarea băncilorŭ prea aprópe de cuptorŭ. Acestŭ rĕu, născutŭ din lipsa de spațiu, este o împrejurare într'adevĕrŭ fatală. Ce tortură pentru bieții copii și câtă stricăciune pentru sănĕtatea lorŭ!! — Copiii — din sfiélă — nu cutéză a'țĭ spune, că lorŭ le este nesuferitŭ de caldŭ; însĕ tu trebue, iubite învĕțătorule, sĕ porțĭ grije și sĕ mântuiescĭ pre micuții, carĭ suntŭ amenințațĭ „a se frige".

Imĭ aducă în urmă aminte de periculosulŭ *curentŭ de aerŭ*, carele strică acelorŭ școlarĭ, cărora sórtea lĭ-a prescrisŭ unŭ locŭ lângă feréstră orĭ chiar lângă ușă.

In casulŭ de față, pruncii suntŭ espușĭ multorŭ morburĭ grave, pentru a cărora curare se cerŭ spese enorme pre carĭ puținĭ, dér fórte puținĭ dintre țĕranii românĭ le potŭ suporta.

Grijeșce déră, iubite învĕțătorule, de pruncii concredutĭ grijei tale; căcĭ școla elementară ițĭ întinde unŭ largŭ câmpŭ de activitate, unde poțĭ deprinde adevĕrata grije de mamă! (Va urma).

Turburărĭ în Moscva.

La universitatea din Moscva au eruptŭ marĭ turburărĭ. Étă causa care le-a datŭ nascere: Intr'unŭ concertŭ publicŭ, unŭ studentŭ a pălmuitŭ pe inspectorulŭ școlarŭ Brysgalof, care-l insultase și care era fórte detestatŭ de studențĭ. In urma acestei întêmplărĭ 30 de studențĭ au fostŭ arestațĭ. Studenții adêncŭ mișcațĭ prin acéstă mĕsură, s'au pusŭ în grevă. Sporițĭ prin tinerimea dela deosebitele scóle superióre, studenții universitarĭ au începutŭ sĕ ție întrunirĭ pe piețele publice și sĕ demonstreze. Totdéuna intervenea armata și se făceau arestărĭ în masse. In diua de 30 Noemvre s'a iscatŭ, în fața spitalului St. Ecaterina, unŭ conflictŭ sângerosŭ. Cazacii loveau pe studențĭ cu cnutele, iér studenții aruncau cu pietre. Pe când învălmășala era mai mare, sosiră două echipage elegante. Din ele săriră josŭ contele Uvaroff și prințulŭ Dolgorocoff, fiulŭ guvernatorului generalŭ, ambii studențĭ. Ei se puseră în capulŭ tinerimei, care operă unŭ vigurosŭ atacŭ.

Oficerulŭ care comanda pe cazacĭ a fostŭ trasŭ jos de pe calŭ și bătutŭ într'unŭ modŭ înfricoșatŭ. Mulțĭ cazacĭ și mulțĭ studențĭ au fostŭ arestațĭ. Unŭ studentŭ a fostŭ rănitŭ de mórte cu o lance, alțĭ două-decĭ pușĭ în neputință de a mai continua lupta. Șesespredece cazacĭ încă au fostŭ greu rănițĭ și dușĭ în clinica spitalului St. Caterina. Doctorii însĕ refusară sĕ-i caute, dicêndŭ că nu e dătoria lorŭ; sĕ-i ducă la spitalulŭ militarŭ.

Un numĕrŭ de studențĭ isbutiră sĕ pĕtrundă în palatulŭ universității, se duseră în fața rectorului, îi asvêrliră la picióre diplomele de studențĭ, dicêndŭ că nu mai voiescŭ sĕ fiă studențĭ. Rectorulŭ, un omŭ umanŭ și iubitŭ, le respunse:

— Domnilorŭ, eu nu sunt nicĭ conte, nicĭ cazacŭ, sunt numai omŭ și ca omŭ voiŭ sĕ vĕ vorbescŭ.

— Acésta o vremŭ și noi, strigară studenții în corŭ, sĕ fimŭ tratațĭ omenesce!

Rectorulŭ îi înștiință atuncĭ, că inspectorulŭ Brygsgaloff a fostŭ destituitŭ.

Spre a împăca lucrurile a sositŭ din Petersburgŭ marele duce Michailŭ. Elŭ a datŭ armatei, în numele guvernului, ordinulŭ sĕ nu mai intervie și vrea sĕ domoléscă pe studențĭ cu bine. In acestŭ scopŭ li se vorŭ face tóte concesiunile. Oficerii cazacilorŭ carĭ s'au purtatŭ atâtŭ de sălbaticŭ vor fi destituițĭ.

Poporulŭ, care dintr'untêiu se arătase indiferentŭ față cu mișcarea studențilorŭ, s'a declaratŭ acum pentru ei.

Aparatulŭ de torsŭ perfecționatŭ.

Cetimŭ în fóia pedagogică „Lumina pentru toți" din Bucurescĭ:

„Directorulŭ școlei de meserii a județului Teleorman, d. C. Stefanopolŭ, a perfecționatŭ unŭ aparatŭ de torsŭ, așa că face deodată mai multe operațiunĭ. Acestŭ aparatŭ este practicŭ, fiind-că la funcționarea lui se întrebuințéză mai puține mânĭ, și totodată este economicŭ, fiind-că scutesce și timpulŭ prin iuțéla cu care se póte mânui.

„Construcțiunea aparatului este fórte simplă: pe unŭ patŭ se găsescŭ fixațĭ în modŭ verticalŭ duoi montanțĭ (stâlpĭ), pe acești montanțĭ este aședată o axă orisontală în care este fixată róta mișcătóre; la partea dréptă a aparatului este o manivelă, care servește la punerea lui în mișcare cu mâna; acéstă manivelă însĕ se póte înlocui printr'unŭ levatorŭ (pârghie) după împrejurărĭ.

„Modulŭ funcționării este așa de simplu, că cine-va fără sĕ aibă trebuință de multe amĕrunte, póte lucra cu elŭ. Pe róta mișcătóre se punŭ 3 sforĭ, legând'o cu aceea a axei aparatului de torsŭ firulŭ și strîngerea lui pe țévă; astfelŭ învêrtindŭ de manivelă, séu apăsândŭ cu piciorulŭ pe levatorŭ, aparatulŭ începe sĕ funcționeze; décă sfóra, care pune în mișcare aparatulŭ de torsŭ este dréptă (neîncrucișată) firulŭ este rĕsucitŭ pe drépta, (prima sfóră); décă însĕ sfóra este încrucișată, aparatulŭ rĕsuceșste firulŭ pe stânga (a doua sfóră); și a treia este totŭ ca cea de a doua, adecă încrucișată, însĕ de o lungime mai mare, ca cele două dintâiu, deóre-ce cu acésta aparatulŭ servesce pentru depănatŭ, avêndŭ róta pe care se punŭ țevile de strînsŭ unŭ diametru mai mare, pe câtŭ acea a aparatului de torsŭ, și neavêndŭ trebuință de unŭ numĕrŭ așa de mare de învêrtiturĭ, ca în cele două casurĭ dintâiu".

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

BERLIN, 22 Decemvre. — „Nordd. Allg. Ztg." dice că Austro-Ungaria are o grea problemă, de a lucra amĕsuratŭ situațiunei, în gradŭ înaltŭ seriósă, fără a întinde córda arcului decâtŭ numai câtŭ este necesarŭ.

ZELĂU, 22 Decemvre. — Calea ferată din ținutulŭ Sagagiului s'a predatŭ adĭ comunicațiunei.

DIVERSE.

Concurență în frumsețe. — In acestĕ dile în Brüssela s'a statoritŭ arangiarea unui balŭ, care va fi împreunatŭ cu alegerea celorŭ mai frumóse dame, carĭ vorŭ lua parte la acelŭ balŭ. Fiă-care cavalerŭ la intrare va primi unŭ biletŭ, pe care va scrie numele aceleia, căreia îi dă preferință. Dintre tóte grațiósele ființe, alŭ cărorŭ nume va figura pe biletele diferițilorŭ cavalerĭ, unŭ juriu constătătorŭ din 5 membri, va alege două esemplare de cea mai completă frumsețĕ. Celŭ dintâiu premiu numitŭ „Grand prix de Brüssel« se va conferi acelei dame, care va escela prin simetria trăsurilorŭ feții în specialŭ, alŭ doilea premiu numitŭ „Premiu de Paris«, se va conferi acelei dame, care încântă pe privitorĭ prin grațiele sale. Damele distinse vorŭ primi ca amintire portretele lorŭ, esecutate de cei mai bunĭ pictorĭ, ér juriulŭ va primi unŭ micŭ memoriu de valóre artistică.

*
* *

Unŭ calculŭ aproximativŭ. — Unŭ renumitŭ profesorŭ de anatomiă cu numele Broca, care s'a ocupatŭ cu studiarea celei mai nobile părțĭ a organismului nostru, cu creerii, în o scriere a sa cu privire la omŭ dice, că unŭ omŭ crescutŭ cumpănesce atâția kilogramĭ, câțĭ centimetri trecŭ peste unŭ metru în înălțimea sa. Așa déră după calcululŭ acestui profesorŭ, sciindŭ înălțimea unui omŭ, ușorŭ putemŭ afla și greutatea lui. Punemŭ casulŭ că unŭ omŭ are înălțime 1.80 m. atuncĭ greutatea lui va fi de 80 kilg.

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureșianu.

Ca sĕ pótă 'mplini dênșii astă mare datorință,
Țéra încă-i obligată pentru a lorŭ subsistință.
Tóte-aceste în o țéră cultă și emancipată,
Tóte curgŭ și se desvoltă în ordine admirată,
Și de-a dela aceste regule pré lăudate,
Se află fórte adese escepțiunĭ blăstĕmate,
Asta nu face nimica, scimŭ că prin escepțiune
Regula cea generală se confirmă de minune.
Amŭ disŭ cumcă Provedința a dispusŭ înțelepțesce,
Ca sĕ aibă omenimea judecătorĭ, și firesce
Astă disposițiune este fórte generală,
Lăsândŭ în acéstă causă, cumcă legea specială
Sĕ o facă muritorii dup'a lorŭ înțelepciune,
Lĭ-a datŭ minte și voință liberă de a dispune.
Așadér pentru esemplu, câte-o diregĕtoriă
Câțĭ funcționarĭ sĕ aibă, câte oficii sĕ fiă,
Acestea și celelalte, ce se ținŭ de sfera lorŭ,
Suntŭ libere și concese voinței ómenilorŭ.
Norma care reguléză'n natură orice lucrare
Se dice de comunŭ: lege. Legea e unŭ factorŭ mare,
Legea e care demandă séu opresce-o acțiune,
Rĕsplătesce, pedepsesce, legea tóte le dispune
In ordine sĕ decurgă, conformŭ binelui comunŭ,
Tóte lucrurile'n lume după lege se compunŭ.
Chiar și legilorŭ umane toțĭ datorescŭ ascultare,
Décă legilorŭ divine acele nu suntŭ contrare.
Și afacerile țĕrei prin lege se guvernéză,
Legile pe toțĭ obligă și pe cei ce le crează.
E dreptŭ că domnii cei marĭ se rĕscumpĕră cu banĭ
Dela observarea legei; éră unii șarlatanĭ,
Ómenĭ fără consciință, fără caracterŭ, mișei,
Nu dau o para pe lege, lucră în potriva ei.
Insĕ sfânta Provedință, care tóte le privesce,
Și pe cei fără de lege după lege'i pedepsesce.
Singură legea divină e în vecĭ obligătóre
Éră legea omenéscă e ca omulŭ trecĕtóre.
După legile compuse de esperțĭ judecătorĭ
Curgŭ afacerile țĕrei; însĕ nu arareorĭ
In unele legĭ se află și tendințe vexatóre,
Cu voiă séu fără voiă ómenii cadŭ în eróre.
Multe legĭ suntŭ într'o țéră, e mare numĕrulŭ lorŭ
Și multe sarcine grele impunŭ bietului poporŭ;
Dintre tóte e mai mare legea contribuțiunii,
Care-adeseorĭ recere forța esecuțiunii.
Avêndŭ imposite multe, venitulŭ fiindŭ puținŭ,
De unde sĕ le solvéscă? Mulțĭ abia se mai susținŭ.
Adauge la acestea daune provenitóre
Din elementele grele; unele'sŭ îngrozitóre,
Dér fiindŭ eventuale și din o causă streină,
Se mângâiă muritorul: »N'am ce face, nu'sŭ de vină!«
Suntŭ însĕ și alte cause misere, care provinŭ
Din propria lorŭ voință, ér nu din isvorŭ streinŭ;
Suntŭ lenea și nepăsarea a unora dintre ei;
Mai blăstămată e însĕ patima unorŭ mișei.
Ce tristă amărăciune, ce grozavă paupertate,
Câte fărădelegĭ grele și vițiurĭ nenumĕrate,
Cine s'ar afla în lume sĕ pótă perfectŭ descrie
Relele provenitóre din monstruósa bețiă?
Bĕutura fără cumpĕtŭ a rachiei urgisite
Produce în țĕrănime multe desastre cumplite.
Beția este o bólă fisică, spirituală,
Dênsa produce în țéră devastare generală.
Omulŭ care pătimesce de-ăstŭ vițiu afurisitŭ,
Este monstrulŭ omenimei, e unŭ mișelŭ prăpăditŭ,
Elŭ își risipesce banii, perde timpulŭ înzădarŭ,
Și mintea i se tĕmpesce, pentru că n'are habarŭ
De familia'i lipsită de a sa economiă,
Lui de tóte nicĭ că'i pasă, șéde'n birtŭ și bea rachiă.
Durerósă posițiune pentru elŭ, pentru ai sĕi,
'Șĭ croesce totŭ bețivulŭ. Suntŭ unii și mai mișei,
Pentru carĭ nu esistă nicĭ lege și nicĭ dreptate,
Și beția îi conduce la crime nenumĕrate.
Provisia décă'i trece, fiindu'i rușine-a cere,
Atuncĭ fură și răpesce, cu brutala sa purtare
Pentru banĭ elŭ este gata sĕ aprindă, sĕ omóre,
De nimicŭ nu se sfiesce și ai cugeta că dóră
Bețivulŭ care-i, capace de crime-așa monstruóse,
Sĕ fiă omŭ nu se póte. Câte vorbe scandalóse
Din inima și din gura bețivului isbucnescŭ,
Și blăstĕmele lui grele și mai rĕu te îngrozescŭ;
Amenință și înjură puternica Provedință,
Care tóte le susține și la toțĭ dă subsistință
(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 21 Decemvre st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	96 15	Bonurĭ croato-slavone	102 —
Rentă de hârtiă 5%	80.28	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147 75	Imprumutulŭ cu premiu ung.	118.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	90.75	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	121.15
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —	Renta de hârtiă austriacă	76.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109 —	Renta de arg. austr.	79 25
Bonurĭ rurale ungare	111.90	Renta de aurŭ austr.	107 80
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.90	Losurile din 1860	132.25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100 25	Acţiunile băncei austro-ungare	865 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	100 25	Act. băncei de creditŭ ung.	270.25
Bonurĭ rurale transilvane	100 25	Act. băncei de creditŭ austr.	268.60
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6 03
		Napoleon-d'orĭ	10 07
		Mărcĭ 100 împ. germ.	62.37
		Londra 10 Livres sterlinge	127.—

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 6 Decemvre st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	93¹/₂	94¹/₂
Renta rom. amort. (5%)	96—	97—
» convert. (6%)	91—	92—
Impr. oraş. Buc. (20 fr.)	34—	36—
Credit fonc. rural (7%)	105—	106—
» „ „ (5%)	91³/₄	92¹/₄
» » urban (7%)	103—	104—
» » » (6%)	96—	97—
» » » (5%)	87¹/₂	88¹/₂
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14.¹/₄	15.—
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.03	2.04

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 22 Decemvre st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.43	Vênd.	8.45
Argint românesc	»	8.40	»	8.43
Napoleon-d'orĭ	»	10.03	»	10.07
Lire turcescĭ	»	11.26	»	11.30
Imperialĭ	»	10.26	»	10.30
Galbenĭ	»	5 90	»	5.96
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	109.—	»	110.—
Discontulŭ	»	6¹/₂—8% pe anŭ.		

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

ADMINISTR. „GAZ. TRANS."

Tiporafia ALEXI, Braşovŭ.